

«Дөңьяның экологик проблемалары»

Академик Вернадский 40-елларда ук язганча, кешенең хужалык эшчәнлегенең географик тирәлеккә тәэсиренең көче, табигатьтә бара торган геологик процессларның көченнән күп ким түгел.

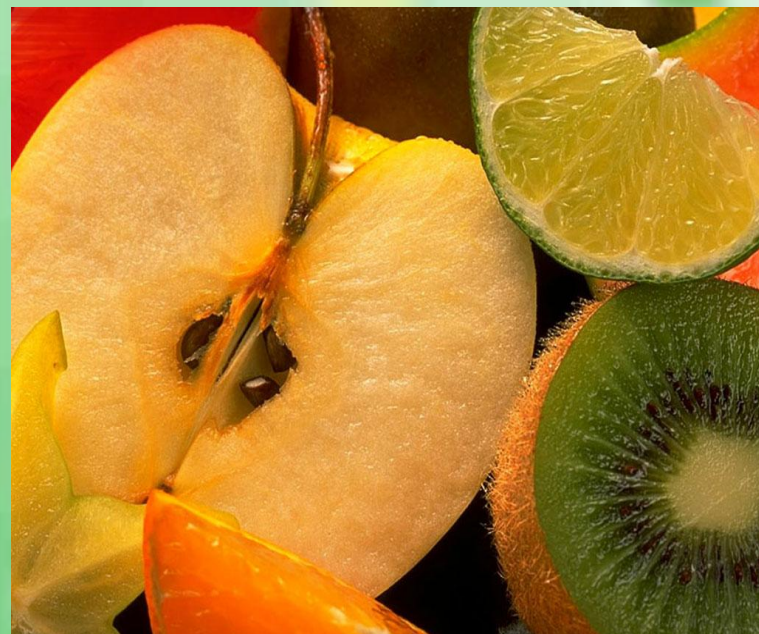

Экологик проблемаларның үзенчәлеге

- *Әйләнә - тирәлекнең торышының начарлануы һәм антропоген эшчәнлек нәтижәсендә экологик куркынычның артуы.*

**Экологик проблемаларның килеп чыгу сәбәпләре
Жәмгыять һәм табигать арасында "матдәләр алмашы"
кискен арта барган шартларда табигатьне рациональ
файдаланмау .**

**Глобаль
экологик
тирәлекнең
үзгәрүе**

Озон катлавының
юкаруы һәм
ультрафиолет
радиация килүнең
артуы

Урман массивларының
киселүе һәм юкка
чыгуы,
бигрәк тә дымлы
тропик урманнарның.

Матдәләрнең табигый
әйләнеше
һәм энергия агышы
бозылу.

Жир астынан бик күп
масса матдәләр
алынуы,
нәтижәдә чимал,
ягулыкның
аз калуы.

Гидросфераның
нефтепродуктлары һәм
авыр
металлар белән
пычрануы.

Бик зур
участокларның
радиацион
пычрануы, аларның
трагик нәтижеләре.

Дөнья халкының
контрольсез үсүе.

Туфрак эрозиясе,
тозлану,
сазлыклану,
чүлләшү.

Атмосфераның
төрле газлар белән
пычрануы, угроза
парник эффекты
куркынычы.

Кырларның
пестицидлар,
гербицидлар,
нитратлар белән
зарарлануы.

*Озон катлавының бозылуы һәм ультрафиолет радиациянең артуы
Жирдәге климатның нык үзгәрүенә китерә.*

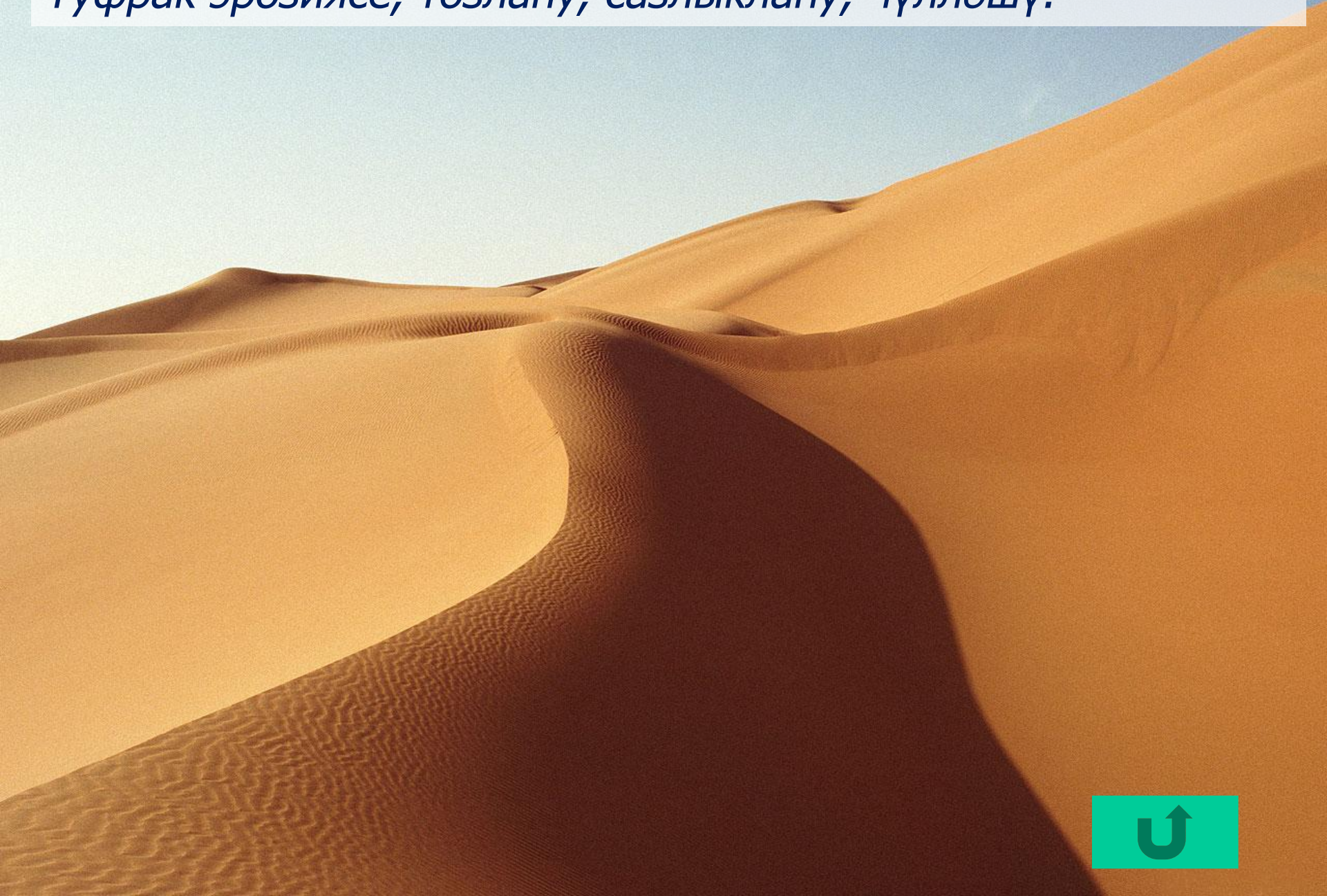
**Урманнарны кисү һәм урман массивларының кимүе,
бигрәк тә тропик урманнар.**

Төрле газлар белән атмосфераның пычрануы, парник эффекты куркынычы.

Туфрак эрозиясе, тозлану, сазлыклану, чүлләшү.

Зур участкаларның радиацион пычрануы, шуның трагик нәтижәләргә китерүе.

Жир кабыгыннан бик зур массада матдэләрне алу, ягулык һәм чимал кытлыгына китерергә мөмкин.

*Кырларның пестицидлар, гербицидлар, нитратлар белән пычрануы
һәм башкалар.*

Дөнья океаны проблемалары

- Океанның куркыныч пычрануы проблемасы, аның биологик продукттылығы кимуне киметү, бай минераль һәм энергетик ресурсларны дөрөс файдалану, ресурсларның тигез, гадел бүленүенә ирешү.
- Чималның төрлө төрләрән чыгару шельфта гына түгел, ә Дөнья океанының тирән урыннарында да алып барыла. Бу бигрәк тә үзәндә 30 лап төрлө металллар тупланган тимер –марганец конкрецияләренә туры килә.

Дөнья океаны проблемалары

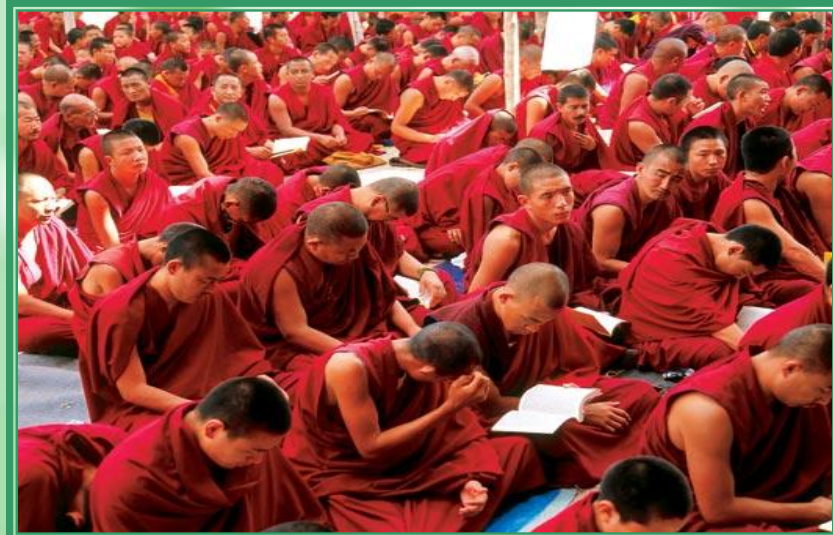
- Биологик ресурсларны файдалану һәм эшкәртү тиз арта. Биологик тигезләнешкә зыян китермичә, океан ел саен 180-200 млн. т диңгез продуктлары бирә ала, димәк хәзер ала торганнан ике мәртәбә артык дигән сүз. Ләкин бу шул вакытта гына мөмкин, әгәр чыннан да байлыklar дөрөс алынса, ягъни ярлыландырмый гына, ә киресенчә сулыкларның продуктлылыгын арттыра барып.

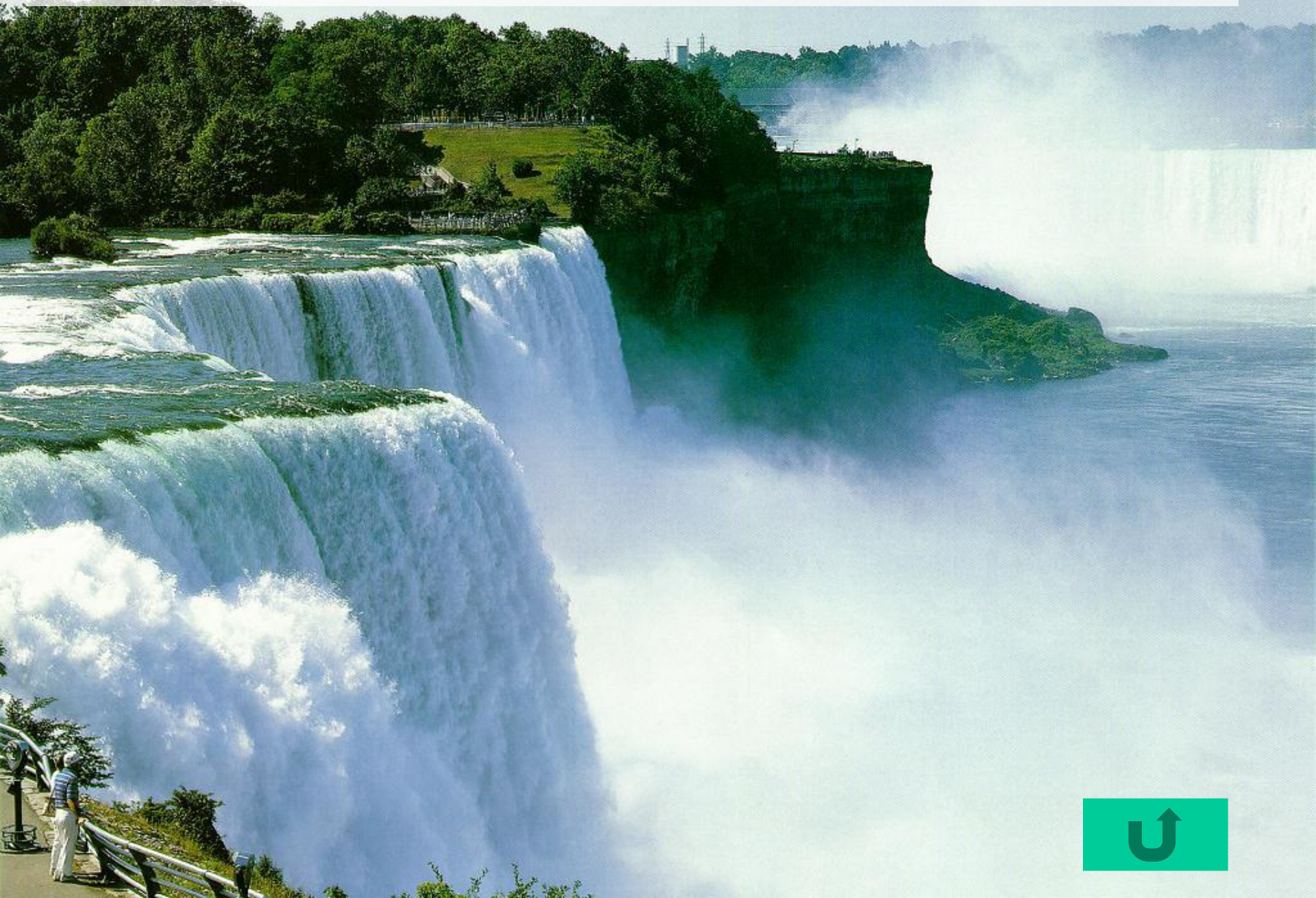
гидросфераның нефтепродуктлар, авыр металллар белән пычрануы.

Дөңыдагы халык санының исәпсез артуы

Матдэлэрнең табиғый алмашы һәм энергия агышы бозылу.

Аеруча экологик куркыныч тармактар

```
graph TD; A[Аеруча экологик куркыныч тармактар] --- B[Энергетика]; A --- C[Күмер чыгару]; A --- D[Ясалма материаллар житештерү, ХПК]; A --- E[Аларның бер урында тупланууы];
```

Энергетика

Күмер чыгару

Ясалма материаллар житештерү, ХПК

Аларның бер урында тупланууы

Проблеманы чишү юллары

- Халыкара хезмәттәшлек шартларында яхшы «ЭКОҮСЕШНЕ» тәмин итүче экологик политика алып бару.*

